

Дерен, кизил, свидина найчастіше об'єднують в один рід дерен (*Cornus*). Він відноситься до сімейства кизилових (*Cornaceae*) і налічує близько 50 видів, поширених в основному в помірних областях Північної півкулі (по одному виду описано в Південній Америці і Центральній Африці). Це листопадні, іноді вічнозелені чагарники і чагарники, рідше дерева. За сучасній систематиці дерен білий (*Cornus alba*) має другу назву - свидина біла (*Swida alba*), а дерен криваво-червоний (*Cornus sanguinea*) відповідно вважається свидина криваво-червоною (*Swida sanguinea*). Дерен чоловічий (*Cornus mas*) або кизил чоловічий (з такою ж латиною) відрізняється від інших Дерен цвітінням до початку розпускання листя і смачно і корисно їстівними плодами-ягодами. У природі кущі Дерен утворюють широкі щільні зарості. Найчастіше ростуть по узліссях, вздовж річок і струмків, утворюючи підлісок. Багато дерни відрізняються різними за кольором пагонами, які прикрашають сад і в зимовий період.

Листя у Дерен цільні, довгасті і, як правило, супротивні.

Квітки дрібні, непомітні, зібрані в щитковидні суцвіття на кінцях гілок.

Є серед Дерен і красивоцвітущі види з великими, до 6 см в діаметрі, обгортками (приквітками): дерен Нателла (*Cornus nuttallii*), дерен японський (*Cornus kousa*), дерен головчасте (*Cornus capitata*), дерен квітучий (*Cornus florida*). Кількість і форма листочків обгортки змінюються в залежності від виду. Спочатку квіткові обгортки зеленуваті, пізніше вони набувають молочно-білу, рожеву або кремово-білу забарвлення. Особливо декоративні форми дерену з рожевими і світло-малиновими приквітками.

Зимостійкість Дерен

Часто в застосуванні до Дерен вживаються слова зимостійкий, невибагливий у догляді і стійкий до мінливості погоди. Але дерен багатоликий. Це проявляється не тільки в декоративності пагонів, кори, листя і суцвіть, але і в тому, що існують види дерену, які можуть рости тільки в теплом кліматі.

Види дерену японського (*Cornus kousa*), дерену спірного (*Cornus controversa*) або квітучого (*Cornus florida*) настільки красиві, що навіть не подумаєш, що це знайоме рослина - дерен. На жаль, вони не виносять наших холодів і вимерзають навіть під укриттям.

Кизил чоловічий більш стійкий, але рости може тільки в південних регіонах Росії, де зустрічається і в дикому вигляді, цвіте і навіть дає плоди. У середній Росії може рости, витримуючи не сильні морози, але після цвітіння плодів не зав'язує. Дерни канадський (*Cornus Canadensis*) і шведський (*Cornus Suecica*) можуть зимувати в середній смузі, якщо снігу випадає багато. Адаже ці дерни - крихітки, висотою всього до 25 сантиметрів.

Справжньою зимостійкістю володіє дерен білий (*Cornus alba*) - він не боїться морозів.

Застосування Дерен

Дерни відомі в культурі з давніх часів. Завдяки своїй невибагливості і швидкому зростанню широко застосовуються в захисних смугах, для закріплення крутих схилів, річкових берегів, ярів.

В озелененні міст їх висаджують як в групових посадках, так і солітерами; із Дерен виходять чудові живоплоти. Дерен білий можна садити в якості фонового рослини для альпійської гірки.

Ряболисті сорти відмінно виглядають в групах з різними хвойними рослинами. Молоді пагони йдуть на плетіння різних виробів.

Вирощування Дерен

Більшість дерен невибагливі, невибагливі до родючості і вологості ґрунту.

При посадці потрібно правильно вибрати місце: сонце бажано, особливо для ряболисті сортів і сортів з яскравим забарвленням прутів, але можна посадити і в півтінь. Кожному саджанцю виділити досить багато місця (дерни дуже швидко ростуть і можуть досягти висоти 1 метр в рік посадки).

Не дивлячись на те, що дерни морозостійкі, садити їх потрібно в добре відталу і прогріту землю. Дерен приживеться, навіть якщо не удобрювати його при посадці, але внесення багатою гумусом ґрунту допоможе швидкому зростанню.

Посухостійкість теж стосується дорослих рослин, а саджанці вимагають поливів.

Розмноження Дерен

Розмножують дерни насінням, живцями та кореневими нащадками.

Коли дерен вступить в повну свою силу і дасть насіння, то їх можна сіяти восени, вибравши не жарке, добре освітлюване місце. Насіння зверху прикрити невеликим шаром

піску і листового опаду. Навесні після проростання насіння, вибрати найсильніші рослини і залишити рости ще 2 роки. Тільки після цього можна переносити саджанці на постійне місце. Кращий варіант - це посів насіння відразу на постійне місце.

Можливо розмноження і живцями, які беруть з рослини в кінці липня. До цього часу молоді пагони зможуть одревеснеть настільки, що при згинанні прутика він не буде ламатися. Їх просто прикопують, поливають. Якщо пагони готові вкоренитися, то вийде нова рослина, яке буде готове до зими. Можна прищипити довгі гілки до землі (як це роблять зі смородиною), а через рік навесні пересадити укорінену гілку на постійне місце.

Обрізка

Дерни щорічно дають багато нових пагонів. Кущі будуть компактними і красивими, якщо кожен рік у них вирізати один з трьох пагонів якомога ближче до землі. Починати таку обрізку треба у рослин трирічного віку.

В першу чергу слід вирізати найслабкіші і старі гілки, в другу чергу - ті, які далеко відходять від центру куща, порушуючи його форму.

З цієї техніки обрізають дерни, які вирощують заради красивої листя, якщо формувати їх як солітерів, а не для огорожі. Декоративні форми з яроокрашеною пагонами (*Cornus alba 'Sibirica'*, *'Kesselringii'*, *Cornus sanguinea 'Flaviramea'*) будуть більш привабливими, якщо їх кожні два роки коротко обрізати (на висоті 5 см від основи), щоб стимулювати утворення нових пагонів з більш яскравою корою.

Жива огорожа

Дерни добре піддаються регулярній стрижці, їм властиво густе розгалуження крони, тому з них добре формувати живопліт. Для цих цілей підходять саджанці не старше чотирьох років, так як вони краще приживаються і мають гарну побегообразовательной здатністю.

При посадці однорядної живої огорожі відстань між рослинами повинна становити 30 см; при дворядної - 30-50 см, а відстань між рядами - 50 см. Якщо рослини були висаджені восени, то в березні їх обрізають на 1/3 їх висоти. При весняній посадці першу обрізку проводять тільки через рік. На 2-й рік навесні вкорочують на 1/3 основні бічні гілки. На 3-4-й рік у червні-липні видаляють половину річного приросту.

Стрижку на сформованій огорожі проводять 1-2 рази на рік у другій половині літа після

закінчення росту гілок. У Дерен пагони відновлення з'являються в нижній і середній частині рослини, тому першу стрижку слід зробити після того, як пагони відновлення переростуть намічений рівень огорожі на 2-3 міжвузля. У цьому випадку не потрібно проводити повторної стрижки, і форма рослин збережеться довше.

При посадці живоплоту не варто чергувати ряболисті і зеленолистяні форми, тому що більш декоративні ряболисті рослини будуть пригнічуватися, так як для них сонячного світла потрібно більше, ніж зеленолистяне.

Види

Дерен білий (*Cornus alba*)

Один з найпоширеніших чагарників. Територія, займана цим видом в природі, дуже велика. Він росте в лісах і заплавах річок майже по всій європейській частині Росії, в Сибіру, а також на Далекому Сході, а так само в Китаї, Кореї, Японії. Кущ великий, до 3 м заввишки, з густими розлогими гілками червоного кольору. Листя зазвичай з шістьма парами жилок. Білуваті квітки розпускаються з початку червня і цвітуть до осені. Осіння забарвлення листя яскрава, всіх відтінків червоного: від помаранчевого до бордового кольору.

Більш докладно про Дерен білому і його різновидах і сортах можна прочитати тут.

Дерен криваво-червоний (*Cornus sanguinea*)

Зустрічається місцями по лісах і ярах Середньої Росії. Розлогий чагарник висотою до 4 м. Гілки зеленувато-коричневі, червоніючі на сонці. Листя з 3 - 5 парами жилок, які стають червоними восени. Квітки білуваті, з приємним ароматом, розпускаються в кінці травня. Плоди - круглі, синьо-чорні дозрівають в кінці серпня.

Більш докладно про Дерен білому і його різновидах і сортах можна прочитати тут.

Дерен чоловічий, чи кизил звичайний (*Cornus mas*).

Крупний чагарник або маленьке дерево досягає висоти 4 м. Гілки горизонтально-розпростерті, чорнуваті. Листя блискучі, яскраво-зелені з 3 - 5 парами жилок. Золотисто-жовті квітки, зібрані в маленькі пучки розпускаються в середині квітня

до розпускання листя. При теплій погоді в середині вересня дозрівають великі червоні плоди до 2 см завдовжки, з приємним кислуватим смаком.

Більш докладно про кизил можна прочитати тут.

Дерен шовковистий (*Cornus sericea*)

Північноамериканський вид, дуже близький до Дерен білому, від якого відрізняється здатністю давати велику масу кореневих придаткових нащадків. Гілки яскраво-червоні, довгі, пригинають до землі. Стикаючись з ґрунтом, вони легко вкорінюються. У висоту досягає 3,5 м. Листя темно-зелені, з 5 - 7 жилками. Цвіте з кінця травня до осені жовтуватими білими квітками, в серпні починають дозрівати білі плоди. Від цього виду отримано декілька декоративних форм. У Середній смузі Росії практично не зимує.

Дерен отприсковий (*Cornus stolonifera*)

Сорти дерену отприскового:

Flaviramea - Широкий округлий швидкорослий чагарник від 2 до 5 м заввишки і шириною з білими квітками. Листя загострені, овальні, зелені (восени не міняють колір або стають червонуватими). Даний сорт виносить застійне зволоження і тимчасове затоплення. Один раз в декілька років даний сорт дерну отприскового необхідно обрізати до землі для відновлення кольору.

Kelsey - Карликовий почвопокровний чагарник з численними втечами заввишки від 0,75 до 1 м і 1,5 м шириною. Чагарник вкорінюється при зіткненні з землею, швидкість росту - середня. Зелене листя довго тримаються на рослині; пізньої осені стають темно-червоними або оранжево-зеленими. Даний сорт невимогливий, росте на сонці або в напівтіні, в прохолодних, вологих місцях; морозостійкий, ветроустойчив; переносить тимчасове затоплення.

Дерен канадський (*Cornus canadensis*)

Почвопокровний карликовий чагарник, який утворює красиві квітучі килими, висотою від 10 до 15 см; росте повільно. Листя дерену канадського маленькі, еліптичні, темно-зеленого кольору; восени набувають червонуватого відтінку. Квітки дерену канадського непомітні; зелено-білі, оточені чотирма білими приквітками. Цвіте дерен канадський з кінця травня по липень. Плоди - яскраво-червоні ягоди - дозрівають на рослині в серпні; вони не отруйні. Дерен канадський росте в тіні, в прохолодних або холодних, з підвищеною вологістю місцях. Погано росте на важких, зв'язкових ґрунтах через спосіб розростання (кореневища). Ґрунт не треба приправляти торфом ні корою. Чагарник зимостійкий, морозостійкий, воліє підкислені, родючі ґрунти. У природі дерен канадський зустрічається в північній Азії, на півночі Північної Америки, в Гренландії. У природних умовах він зростає під покривом густих листяних і хвойних лісів, тому і в культурі дерен канадський не переносить прямих сонячних променів, воліючи тінь. Дерен канадський використовують як альтернативу газону.

Дерен Коуза (*Cornus kousa*).

Незвичайний листопадний чагарник або деревце від 4 до 7 м заввишки і від 3 до 4 м шириною. Молоді рослини вертикальноростущі; пізніше набувають горизонтальну асиметричну крону. Швидкість росту - повільна або середня. Листя дерену Коуза яйцевидні, темно-зелені, восени - яскраво-червоні. Верхівкові листя загострені, білі; справжні квітки непомітні. Цвіте дерен Коуза дуже довго - від 4 до 6 тижнів. Плоди нагадують плоди малини - червоно-рожеві, їстівні. Дерен Коуза росте на сонці і в півтіні; ґрунту віддає перевагу зволоженим, родючі, піщані або піщано-глинисті. На важких ґрунтах дерен Коуза росте дуже повільно. Коренева система рослини - стрижнева, чутлива до ущільнення; дерен Коуза не занадто ветроустойчив. У природі зустрічається в Японії та Кореї. Практично не зимує в Середній смузі Росії.

Дерен спірне (*Cornus controversa*).

Мальовничий, широко конусоподібний, швидкорослий, крупний чагарник або деревце від 6 до 10 м заввишки і від 4 до 6 м шириною; гілки розташовані шарами. Листя широкояйцеподібні, темно-зелені, восени - фіолетово-коричневі. Квітки дерену спірного білі, зібрані в численні суцвіття, цвітуть в кінці травня - початку червня. Плоди - коричневі або синьо-чорні ягоди. Коренева система дерену спірного поверхнева, чутлива до посухи. Ґрунти дерен спірне віддає перевагу зволоженим або вологі, від злегка кислих до нейтральних. Чи не морозостійкий.

Дерен китайський (*Cornus kousa chinensis*).

Чагарник або деревце від 5 до 8 м заввишки і від 4 до 5 м шириною з середньою швидкістю росту. Восени листя дерену китайського стають яскраво-червоними. Вид примітний верхівковими листям - білими, іноді з рожевим відтінком. Цвіте дерен китайський тривало. Не надто морозостійкий.

Дерен квітучий (*Cornus florida*).

Листопадне дерево з густою розкидистою кроною. Восени листя дерену квітучого стають яскраво-червоними. Росте він в півтіні; воліє підкислені ґрунту. У природі зустрічається у східній частині Північної Америки. У Середній смузі Росії майже не зимує.

В кінці літа на тлі щільних блискучих листів чітко виділяються красиві чорні плоди дерену Вальтера (*Cornus walteri*). На батьківщині в Центральному Китаї він являє собою невелике дерево (до 12 м); в середній смузі Росії - чагарник висотою 3-5 м. Цей цілком морозостійкий, швидкорослий вид можна використовувати в озелененні поряд з Дереном білим.

дерен Бейлі (*Cornus baileyi*)

Найширшого використання в зеленому будівництві заслуговує ще один вид з Північної Америки - дерен Бейлі (*Cornus baileyi*) - чагарник до 3 м заввишки, з шовковисто-опушеними молодими пагонами, яскраво-червоними в зимовий час. Його досить великі лиття (довжиною до 12 см) зверху зелені, голі, знизу - сизі, шерстисті.